

lokalizacje siedzib władzy – administracji rządowej (województwa) w Bydgoszczy i samorządowej (sejmiku województwa) w Toruniu. Bydgoszcz i Toruń położone są w centrum niezbyt dużego i mającego zwarty kształt województwa, co stwarza wyjątkową w skali kraju możliwość zapewnienia mieszkańcom całego regionu dobrej dostępności do działalności o znaczeniu wojewódzkim, które są dostępne w obydwu tych miastach.

Województwo podzielone zostało na 19 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu oraz na 144 gminy. Kujawsko-pomorskie graniczy z pięcioma województwami: łódzkim, mazowieckim, pomorskim, warmińsko-mazurskim oraz wielkopolskim. Skomplikowana przeszłość historyczna i związane z nią wielokrotne zmiany podziału administracyjnego Polski sprawiły, że województwo nie posiada spójnego, wyrazistego wizerunku na arenie krajowej. Województwo przecina największa z Polskich rzek, Wisła. Na jej brzegach położone są cztery główne miasta regionu. Dwa największe z nich, Bydgoszcz i Toruń, są ważnymi ośrodkami w kraju i tworzą powiązania międzynarodowe województwa, posiadają wysoki potencjał naukowy, kulturalny, społeczny i gospodarczy. Istotną rolę w regionie odgrywają również nadwiślańskie miasta: Włocławek i Grudziądz oraz piąte pod względem liczby mieszkańców miasto – Inowrocław. Koncentrują one szereg funkcji uzupełniających potencjał stolic województwa, silnie oddziałują na otaczające je powiaty, a dostrzegalne są w skali kraju ze względu na pełnione funkcje. Walorem województwa są dość równomiernie rozmieszczone miasta powiatowe, stanowiące główne ośrodki pracy, nauki i usług dla mieszkańców sąsiednich gmin. Sieć osadniczą województwa tworzą 52 miasta oraz 3,4 tys. zamieszkiwanych miejscowości wiejskich (aż 6,8% sumy krajowej, co świadczy o ponadprzeciętnym rozdrobnieniu sieci osadniczej).

Przestrzeń województwa jest dość mocno zróżnicowana pod względem warunków fizyczno-geograficznych, co sprzyja rozwojowi różnych funkcji społeczno-gospodarczych. Wizytówką kujawsko-pomorskiego jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, stanowiące bazę dla rozwoju przemysłu spożywczego. Województwo jest ważnym w skali kraju dostawcą żywności. Jest również czołowym producentem papieru i wyrobów z papieru oraz znaczącym producentem chemikaliów i wyrobów chemicznych, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, metali i mebli, produktów przemysłu elektromaszynowego i środków transportu. Występują tu również bogate zasoby soli kamiennej oraz wapieni i margli, w wydobywaniu których województwo zajmuje czołowe miejsca w kraju (jedno z wyrobisk sięga kilka metrów poniżej poziomu morza i stanowi najniższy położony punkt na terenie województwa; najniższy położony punkt naturalny to poziom Wisły przy granicy z województwem pomorskim – jego rzędna to około 11-12 m n.p.m.). Kujawsko-pomorskie charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i bogactwem kulturowym, co stwarza warunki dla rozwoju usług turystycznych, choć ogólna skala ruchu nie jest wciąż wysoka. Dzięki wykorzystaniu występujących tu zasobów wód leczniczych zmineralizowanych województwo jest drugim największym ośrodkiem lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce (Ciechocinek i Inowrocław należą natomiast do największych uzdrowisk w kraju). Kujawsko-pomorskie jest drugim największym w Polsce producentem energii ze źródeł odnawialnych.

Województwo położone jest w sieci korytarzy TEN-T (korytarz Bałtyk-Adriatyk), krzyżują się tu ważne ciągi komunikacyjne relacji północ-południe i wschód-zachód, funkcjonuje port lotniczy, co sprawia, że jest dostępne w relacjach międzyregionalnych, jak również międzynarodowych (jest to jednak dostępność słabsza, niż w wielu innych regionach). Wynika to z mniejszej długości i liczby dróg ekspresowych (np. w roku 2019 wciąż nie ukończono realizacji drogi S5) oraz relatywnie niskich prędkości na sieciach kolejowych, co skutkuje brakiem połączeń typu premium. Ważnym elementem w przestrzeni województwa jest Wisła, której potencjał jako drogi wodnej, ale również jako źródła energii odnawialnej, nie jest w pełni wykorzystany – niemniej jednak województwo od kilkunastu lat prowadzi działania na rzecz rozwoju transportu wodnego.

Od 2010 roku obserwowane jest stałe zmniejszanie się liczby ludności w województwie. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS proces ten będzie nadal postępował i nasilał się. Prognozowane zmiany liczby ludności oraz przesunięcia w jej strukturach (starzenie się społeczeństwa) są jednym z ważniejszych czynników wpływających na kształtowanie rozwoju województwa.

Syntetyczna charakterystyka wyzwań rozwojowych województwa

Wyzwanie 1. Poprawa poziomu rozwoju społecznego mieszkańców województwa

Istotą wyzwania jest stosunkowo powszechne wśród mieszkańców województwa niedostrzeganie roli rozwoju społecznego (i niski stan tego rozwoju), co finalnie – poprzez wieloaspektowe związki przyczynowo-skutkowe, przekłada się na obniżanie jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki województwa. Niski poziom rozwoju społecznego przejawia się niższym poziomem: wykształcenia (zarówno w aspekcie udziału osób z wyższym wykształceniem, jak i jakości kształcenia w szkołach na terenie województwa), kwalifikacji zawodowych, aktywności społecznej, przedsiębiorczości mieszkańców. Jedną z konsekwencji jest przeciętnie gorszy stan zdrowia. Skutkiem